
10. MEDNARODNI FESTIVAL ETNOGRAFSKEGA IN SOCIOLOŠKEGA FILMA (CINÉMA DU RÉEL)

Od 5. do 13. marca l. 1988 je v pariškem kulturnem centru Georges Pompidou, splošno znanem kot Beaubourg (tako se namreč imenuje najbližja metrojska postaja), potekal Mednarodni festival etnografskega in sociološkega filma.

Tokrat je festival praznoval deseto obletnico. Prvi mednarodni festival se je začel na pobudo B. P. I. (Bibliothèque publique d'information).

Od tedaj pa festival organizirata CNRS (Centre national de la recherche scientifique — Narodni znanstvenoraziskovalni center) in CFE (Comité du film ethnographique — Odbor za etnografski film).

Pravzaprav se je zamisel o takšnem mednarodnem festivalu rodila že veliko prej, v Benetkah sredi zime 1969, kjer sta na pobudo Comiteja du film ethnographique Gian Luigi Rondi in Flavia Paulon združila filmske ustvarjalce z vsega sveta, kot so Benetke že od nekdaj združevale popotnike z Vzhoda in Zahoda. Leta 1978, leto pred začetkom Festivala so se domenili, da bi bil najprimernejši center prav Beaubourg s svojim videzom — t. i. new-lookom. Letošnji festival je potekal istočasno v treh dvoranah Beaubourga. V tekmovalnem programu je bilo 32 filmov iz 21 držav (Belgija, Brazilija, Burkina Faso, Kanada, Kolumbija, Danska, Francija, Velika Britanija, Grčija, Madžarska, Izrael, Irska, Japonska, Nizozemska, Poljska, ZRN, Švedska, Švica, Turčija, SZ, ZDA). Vseh filmov, predvajanih na festivalu je bilo 106.

Nagrajeni filmi so bili:

1. Francija: Buon giorno della Francia (posebna nagrada — Mention special jury du patrimoine)

To je film o italijanski emigraciji v Franciji. Svojo domovino so zapustili zaradi revščine ali fašizma. Gre za zgodovinski prikaz preseljevanj iz zapostavljenih italijanskih pokrajin v tujino.

2. Francija: La part maudite — Prekleti del (posebna nagrada — Prix de la direction du patrimoine)

V Gardu arhitekt, anarhist, ekolog že več kot deset let gradi idealno palačo. Veličastna utopijska, ki jo spremlja bujen komentar.

3. Japonska: Yukiukite Shingun (Cesarjeva vojska se bliža; Prix Cinéma du Réel)

Štirideset let po koncu vojne preživeli iz japonskega bataljona na Novi Gvineji sledi starim tovarišem. Ali drugače, kako lahko včerajšnja groza in nasilje napokata glazuro današnje japonske civilizacije.

Pri tem filmu je treba omeniti svojevrsten humor. Preživeli bojevniki pri iskanju resnice uporabljajo vse možne načine, zato se tudi večkrat najde v zaporu. Toda na prostosti ga nenehno zasleduje občutek krivde iz pretekle vojne. Zato hoče narediti celico pri sebi doma. Da pa bi bila ta zares ustrezna, odide v zapor v Kobeju, da jo premeri.

4. Poljska: Urząd — Funkcija (Prix du court métrage)

Film prikaže delo sodnih izvršiteljev obremenjenih s sodnimi zahtevami in reakcije, ki jih povzročajo.

5. ZDA: Beirut — the last home movie (Prix cinéma du réel)

V vojni razdejanem Bejrutu libanonska družina z bogato meščansko tradicijo odklanja, da bi zapustila palačo prednikov, simbol privilegirane preteklosti in zatočišče pred uničevalno tesnobo. Zaprta vrata, za katerimi se razvnamajo strasti in spomini.

Jugoslavija se festivala ni udeležila, vsaj ne s filmom. Bil pa je na festivalu prisoten francoski film francoskega režiserja o Slovincu, ki živi v Parizu, o Evgenju Bavčarju, filozofu, estetu, ki v Parizu deluje že petnajst let. Evgen Bavčar v filmu z naslovom Le regard ébloui (Razsvetljeni pogled) pripoveduje o sebi.

Pri enajstih letih je oslepel zaradi nesrečnega slučaja. Svet vidi le preko vidnih vtisov, ki jih je ohranil iz otroštva, preživetega med dvema gorama v neki dolini v Sloveniji (Lokavec).

Postavljajoč enega poleg drugega, notranji pogled nekoga, ki ne vidi, in zunanji pogled kamere, film ponuja potovanje do končnih meja vidnega in nevidnega.

Posebno pozornost na festivalu je doživel film o apartheidu (Avoir seize ans au pays de l'apartheid — Imeti šestnajst let v deželi apartheida), ki sicer ni bil v tekmovalnem programu. Očitno so organizatorji mislili, da ne bo tolikšnega obiska, saj so od treh dvoran, ki so bile na razpolago, za ta film izbrali najmanjšo. Toda to ni motilo prav nikogar, kajti na tleh se je našlo še dovolj prostora. Dve srednješolki, belka in črnka, pripovedujeta o svojem vsakdanjem življenju. Snemanje sta sprejeli, ker mislita, da je podoba njune dežele, kakor jo prikazujejo mediji izven Južne Afrike, zmotna. Pri snemanju filma so se vsi udeleženci izpostavljali veliki nevarnosti, najprej s samim snemanjem o prepovedani temi, nato pa z gibanjem v črnskem getu Soveto, kamor belci nimajo vstopa. Potrebovali so vodjo, sodelovanje ljudi znotraj Afrike, drugače bi bilo snemanje nemogoče. Na samem začetku se je postavljalo vprašanje, ali bo film sploh mogoče izvesti, ali bodo našli družine, ki bodo pripravljene sodelovati, torej biti snemane. Da bi črnsko dekle lahko imelo težave, je seveda jasno. Toda težave bi lahko nastopile tudi za družino belega dekleta, kajti že samo govorjenje in razmišljanje o apartheidu je prepovedano. Posledica za belce bi bila lahko popolna izolacija v okolju belcev, pa čeprav šestnajstletno dekle

ne izreče niti enega kritičnega stavka o sistemu apartheida. Drugače tudi ne more, saj pozna le naselje belcev, torej prostorne hiše z bazenom.

Kakšno je torej nasprotje belega izobilja niti ni potrebno posebej opisovati.

Zelo zanimiv je način predstavitve južnoafriškega sistema skozi govornico odraščajočih otrok, pri čemer je črnsko dekle že zdavnaj odraslo, kajti v policijskih racijah, v enkratnem ali večkratnem soočenju z ječo je morala odrasti, medtem ko je belo dekle še otrok, ki je ponavljalo fraze staršev, ki so bile zelo dobro pripravljene, saj ne govorijo neposredno za apartheid, toda tudi ne proti.

Podoba Južne Afrike je podal tudi film *Classified people*. Film je zelo zanimiv, saj med drugim opiše tudi nekaj načinov, kako razvrščajo ljudi v posamezne skupine, kajti delitev na črne in bele je splošna, znotraj skupine črnih pa je treba ločiti še med bolj in manj črnimi itd.

Prav poseben je preizkus z lasmi. Določeni osebi položijo v lase svinčnik. V kolikor svinčnik pade na tla, gre za belca, če pa ostane v laseh, gre brez dvoma za črnsko rasno pripadnost.

Prihaja tudi do takih absurdov, da je družina razdeljena, oče je premeščen v skupino temnopoltih, medtem ko so otroci ostali v privilegiranem položaju belcev.

Skratka, na festivalu je bilo veliko število zelo zanimivih filmov z vseh področij, toda najbolj so bile obiskane predstave filmov z aktualno problematiko, kot že omenjeni filmi o Južni Afriki, o položaju v Bejrutu, v Palestini itd.

Cvetka Lampreht